

Does early reading instruction promote the rate of acquisition? A comparison of two transparent orthographies

P.Soodla, M.-K.Lerkkanen, P.Niemi, E.Kikas,
G.Silinskas, J.-E.Nurmi

Learning & Instruction 38 (2015), 14-23

Taustast

- ▶ Eesti ja soome keelel on sarnane fonoloogia ning reeglipärane ja „läbipaistev“ ortograafia.
- ▶ Suur osa eesti ja soome lastest käib lasteaias/eelkoolis, mõlemas riigis koolieelse hariduse riiklikud õppekavad.
- ▶ Kohustuslik kooliharidus on 9 aastat ning lapsed alustavad kooli enamasti 7-aastaselt.
- ▶ Lugema õpetamise algusaeg erineb:
Eestis lasteaias, Soomes 1. klassis

Mida me teame eelnevatest uuringutest eesti ja soome õpilaste lugemisoskuse kohta?

Soome õpilased edestavad Eesti eakaaslasti funktsionaalses lugemises:

- 9- ja 14-aastased (Must et al., 2001)
- 15-aastased (PISA 2006, 2009, 2012)
- puuduvad andmed algklasside kohta

Eesmärk

- ▶ Kirjeldada eesti ja soome laste lugemisoskuse arengut 1. kooliaasta jooksul.

Hüpoteesid

1. Esimese klassi alguses edestavad eesti lapsed oma soome eakaaslaste lugemise eeluskuste ja lugemistehniliste oskuste poolest (õppekavad; Jürimäe, 2004; Lerkkanen et al., 2004)
2. Lugemise ladusus areneb soome lastel 1. klassi jooksul kiiremini kui eesti lastel (Aunola et al., 2002; Leppänen et al., 2004).
3. Eesti lapsed loevad 1. klassi lõpus siiski soome lastest ladusamalt (Niemi et al., 2011).
4. Eesti lapsed mõistavad loetut 1. klassi lõpus paremini kui soome lapsed, kuna neil on rohkem lugemise kogemusi (Perfetti & Stafura, 2014).

Valimid

- ▶ Eesti valim – andmed 2011-2013:
N=433, 6-7-aastased, valdavalt (95%) ükskeelsed eesti emakeelega lapsed. Kõik olid käinud lasteaias.
- ▶ Soome valim – lapsed uurimisprojektist Alkuportaa (*First Steps Study*, 2007-2008):
n = 353, 6-7-aastased, valdavalt (96%) ükskeelsed soome emakeelega lapsed.

Valimid sarnased soolise jaotuvuse, koduse keele, vanemate hariduse poolest.

Mõõdikud ja andmeanalüüs

- ▶ Fonoloogiline teadlikkus: (1) esihääliku eristamine ja (2) häälikute sidumine
- ▶ Tähtede tundmine: (1) tähtede nimetamine ja (2) tähtede kirjutamine
- ▶ Lugemistehnilised oskused: (1) 10 sõna lugemine, (2) sõnade äratundmine, (3) sõnaloendi lugemine
- ▶ Loetu mõistmine: loetud teksti mõistmine

Mann-Whitney U-test ja Linear Mixed Models

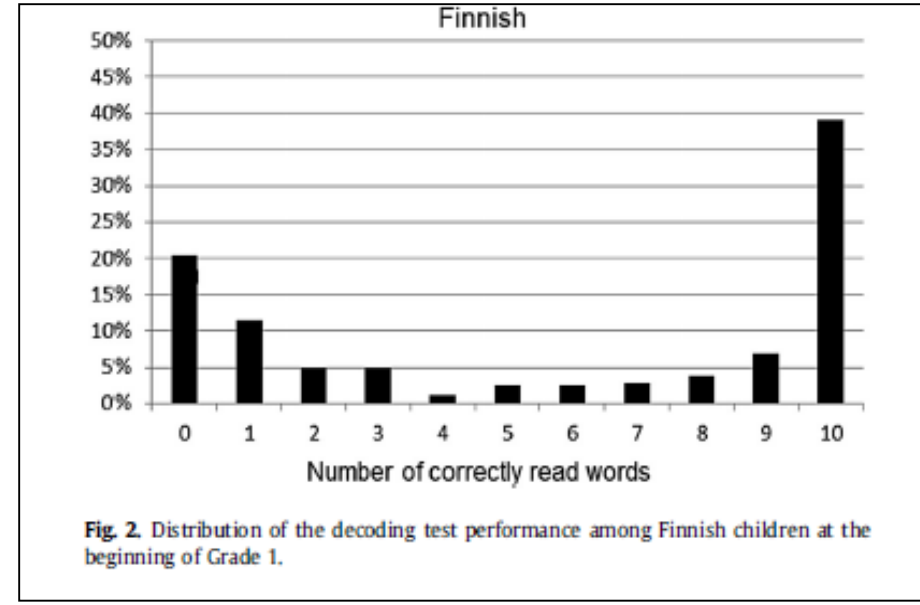
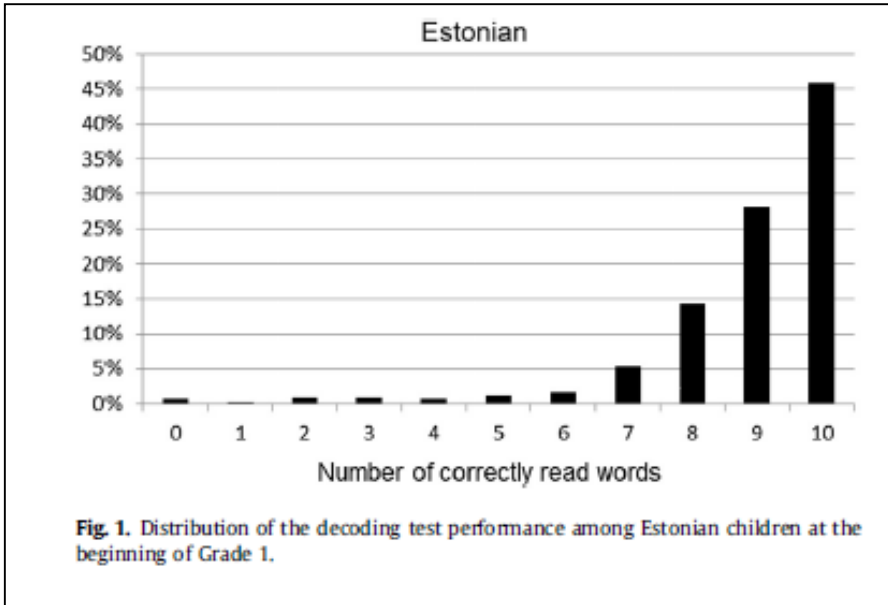

Tulemused: lugemise eeloskused

- ▶ Tähtede nimetamine: $p = .677$, $A = .51$
- ▶ Tähtede kirjutamine: $p = .001$, $A = .57$ (E>S)
- ▶ Esihääliku eristamine: $p = .336$, $A = .52$
- ▶ Häälikute sidumine: $p < .001$, $A = .67$ (E>S)

Tulemused: lugemisoskus 1. kl alguses

$p < .001$, $A = .66$ (E > S)

Eesti laste oskused paremad ka sõnade äratundmise ja sõnaloendi lugemise testis.

Tulemused: lugemise ladususe areng

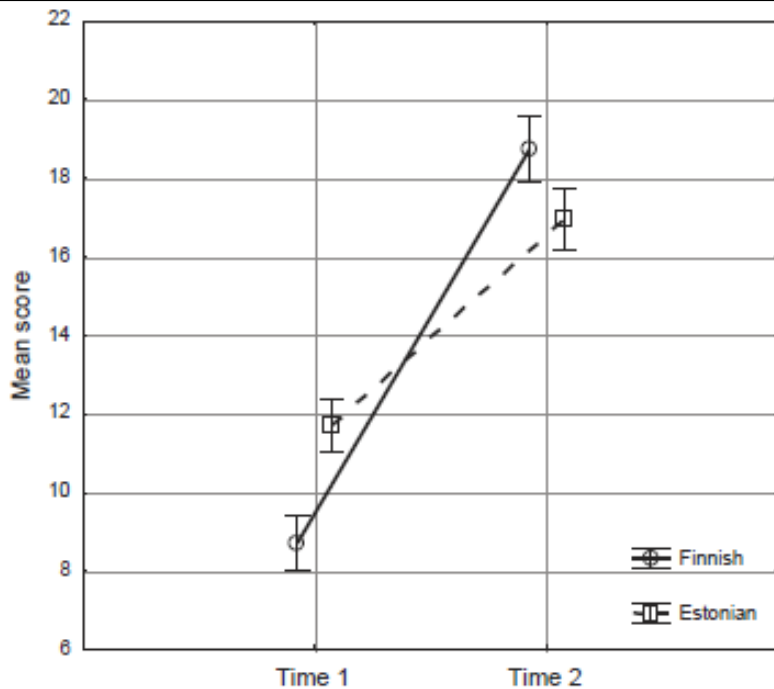

Fig. 3. Results of the word recognition test performance of Estonian and Finnish children at the beginning (Time 1) and the end of Grade 1 (Time 2). Vertical bars denote 95% confidence intervals.

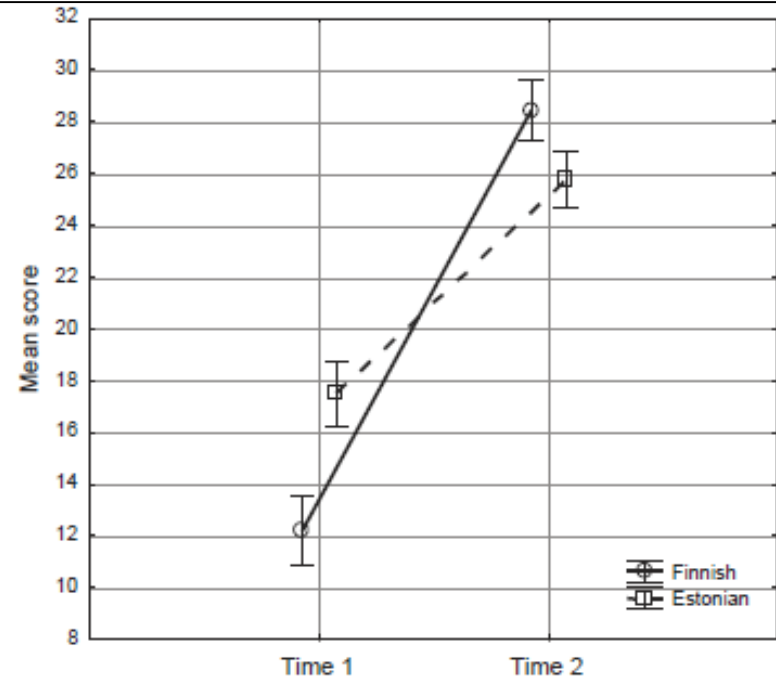
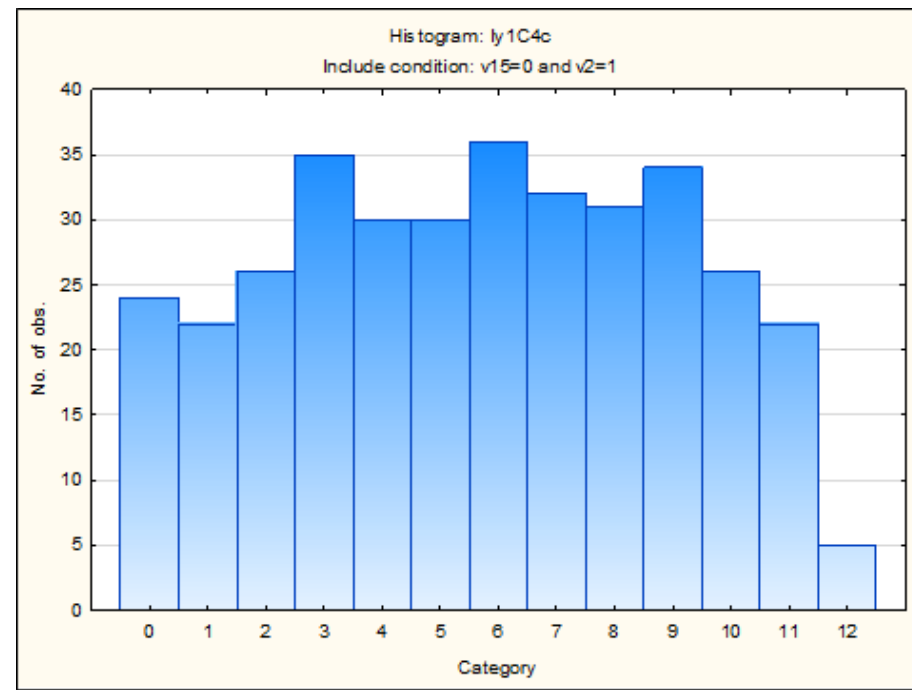
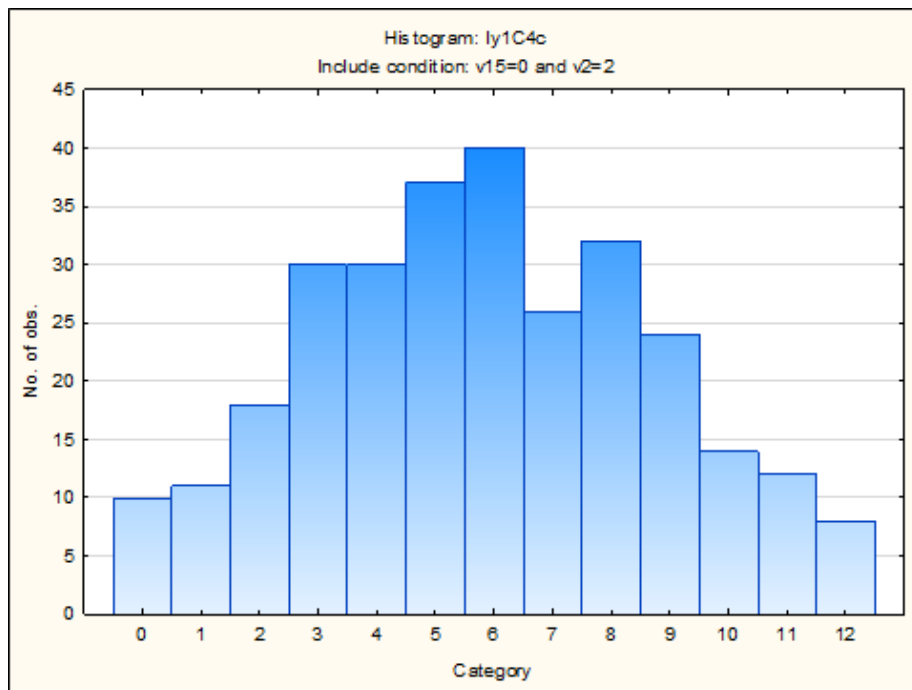

Fig. 4. Results of the word reading fluency test performance of Estonian and Finnish children at the beginning (Time 1) and the end of Grade 1 (Time 2). Vertical bars denote 95% confidence intervals.

Tulemused: loetu mõistmine

1. kl lõpus

$$F(1, 47.612) = .348, p = .558$$

Kokkuvõte ja järeldused

- ▶ Hoolimata ühe-aastasest edumaast lugemaõppimises jõuavad soome lapsed oma eesti eakaaslastele lugemises 1. klassi lõpuks järele.
- ▶ Reeglipärase ja läbipaistva ortograafiaga keeltes ei taga varajane lugemaõppimine tingimata pikaajalist edu lugemisoskuse arengus.
- ▶ Lugemisoskuse arengus mängivad ilmselt olulisemat rolli keeleliste oskuste arendamine ja motivatsiooni toetamine eelkoolieas ja algklassides ning kasvatustegevused ja lugemaõpetamise kvaliteet esimestel kooliaastatel.

Täna!